

GIMBORA

70 GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Csitt, baba, csitt!

Csitt, baba, csitt, csendesen,
 Fedüdj szépen, kedvesen.
 Ne zavard az anyácskádát
 Ne legyen most semmi vágyad,

Te érelted dolgozik,
 Te rólad gondolkozik —
 Hunyd le szemed kedvesem,
 Aludj, aludj csendesen.

ITT A NYÁR.

— Irta: CSÜRÖS EMILIA. —

Zöldbe borult az almafa,
Kis leányka ül alatta.

Kislány ruhája hófehér,
Szőke haja válláig ér.

Dalolva jön egy kis madár,
Kisleányka vállára száll.

Azt csicsergi a kis madár:
Megjött a nyár, megjött a nyár!

Vadvirágtól ékes határ,
Ezer vidám örömmel vár.

Kacagva hív a napsugár
A szabadba: itt van a nyár!

Emlékezzünk régiekről.

— Elek nagyapó krónikás könyvéből. —

Erdély aranykora véget ér.

Az erdélyi rendek, minthogy Bethlen Gábor örököse nem számíthatott, még életében fejedelemmé választották feleségét, az erkölcs-telen életű Brandenburgi Katalint, aki alig hunyta be szemét a nagy fejedelem, áttért a katolikus hitre s áruba bocsátotta Erdélyt a németnek. E válságos helyzetben hívták be az erdélyi urak Rákóczi Györgyöt, a Felvidék leggazdagabb főurát, lemondatták Katalint s őt választották meg fejedelemnek 1630-ban. A bécsi udvar hallani sem akart a protestáns főur fejedelemségéről. Maga Eszterházy nádor vezetett hadat ellene, de Rákóczi Rakamaznál megverte Eszterházyt, ki-nek Erdélybe való betörését maga Pázmány Péter is helytelenítette. Azt vallotta és hirdette a nagy térítő Pázmány, hogy békében kell hagyni Erdélyt, habár protestáns is a fejedelme, mert ha elvész Erdély függetlensége, elvész vele Magyarország függetlensége is. Nem is támadta többet fegyverrel Erdélyt a császár: elég gon-dot adott neki a protestáns országokkal való hadakozás. Ám a térítés munkája folyt szakadatlan s már nemcsak a főurak, de a közneme-sek rendjéből is mind többen többen tértek át a katolikus hitre. Ferdinánd ugyan újra meg újra megerősíti a vallásszabadságot, de a tör-vény csak a nemességnek és a polgárságnak szól, nem szól azonban a jobbágyságnak s a katolikus hitre tért urak jobbágyaikat is áttérésre kényszerítették.

Az országgyűlésen, nemcsak a felső, de az alsó táblán is többségre kezdenek jutni a kato-likusok, sőt a vármegyében is. Az udvar grófi és bárói címekkel, jószágok adományozásával jutalmazza a hittérítésben buzgólkodókat, kiknek élén Pázmány Péter áll. Papnevelő intézetet állít fel Pázmány Bécsben, mely ma is fennáll Paz-manium néven; azt állít fel Nagyszombatban is; jezsuitákkal és olasz apácákkal elírastja az or-szágot, rájuk bízva az országszerte alapított is-kolák vezetését. Majd egyetemet alapít Nagy-szombatban s ennek is jezsuitákra bizza a veze-tését. A hatalmas embernek szolgálatában áll a térítés minden eszköze: az ékesszólás és a toll mellett nagy vagyon és a háta mögött az udvar.

Állandósul az országban a felekezeti harc, köz-ben pedig a török terjeszkedik s nincs, aki utjá-ban megállítsa: a magyar király idegenben harcol a vallásszabadság ellen. Egyedül Rákóczi György-ben volna reménység, de ő sem mozdul meg: meg kell még gyökeresednie Erdélyben, hogy f-gyvert foghasson az üldözött vallás mellett.

Az 1637-ik évben meghal a nagy térítő Pázmány Péter, meghal II. Ferdinánd is s örökébe lép III. Ferdinánd (1637–1657), szintén a jezsui-ták neveltje, a vallásszabadság esküdt ellensége. U ult erővel indul meg a vallásüldözés, de most már Rákóczi György is megmozdul. Tízestem-dei szakadatlan munkával régi erejébe állítja Erdélyt. Oldalán van felesége, a nagyműveltségű, nemeslelkű Lorántffy Zsuzsánna, aki megosztja vele a munkát. Egyszerű, takarékos életet élnek, s rengeteg vagyont gyűjtenek. Férj és feleség: mindkettő buzgó protestáns, vallásosságuk, ni-tükhöz való erős ragaszkodásuk példaszerű, ám más vallásuval szemben türelmesek. Rákóczi György is nagy bibliaolvasó, mint Bethlen Gá-bor. Az ő testamentumot 13-szor: az új testa-mentumot 32-szer olvasta át s maga mondta, hogy nem is kívánt soha más könyvet, mint »az Isten szavát«, vagyis a Bibliát. Minden tekintet-ben méltó utódja akar lenni a nagy Bethlen Gábornak s amint elég erősnek érzi magát, ki-tűzi a vallásszabadság zászlaját. Engedelmet kap a szultántól, hogy kihuzhassa kardját, szövetsé-get köt a svédekkel és franciákkal, kiáltványban szólítja fegyverre Magyarországot s csakhamar hatalmába ejti Felső Magyarországot egy két vár kivételével. Majd egyesülnek a magyar hadak a svédekkel Brünn mellett, a bécsi udvar megijed s Linzben megkötik a békét 1645-ben. Neveze-tes ez a linzi béke, mert megerősíti a bécsi bé-két s a vallásszabadságot nemcsak a nemesség-nek, hanem a jobbágyságnak is biztosítja; Kassa-t és a hét felvidéki vármegyét átengedi Rákóczi-nak, az erővel elfoglalt templomok közül pedig kilencvenet adnak vissza a protestánsoknak. Az 1646-iki országgyűlés törvénybe foglalta a linzi békét s a rákövetkező évben nagy örön mel-koronázták meg III. Ferdinánd fiát, IV. Ferdi-

nándot, aki azonban egy óráig sem uralkodott, mert még apja életében meghalt.

Csak három évvel élte túl a linzi békét I. Rákóczi György is, aki életének vége felé a lengyel korona megszerzésén fáradozott. Ebben halála (1684) megakadályozta s fiára, II. Rákóczi Györgyre maradt a terv megvalósítása. Csak-hogy a fiatal Rákóczi nem örökölte apja kiváló tulajdonságait. Felesége, Báthory Zsófia, anyai ágon lengyel volt, de nem helyeselte a lengyel korona után való vágyakozását. Am jöllehet, a lengyelek a svéd János Kázmért választották királyukká, II. Rákóczi György ezután sem mondott le áb. ándjairól. Nem ingatta meg elhatározásában sem a bécsi udvar, sem a porta ellenzése. Emettől nem félt, mert tehetetlen ember volt a szultán, a bécsi udvartól sem, mert bár közben az ugynevezett 30 éves háboru véget ért, abban bizakodott, hogy a bécsi udvar ellen majd talál szövetségeseket. Anyja, felesége s általában mindazok a magyar urak, akik egyedül az erős Erdélyben láttak s reméltek védelmet a német önkényuralom ellen, mindent elkövettek, hogy visszatart-ák az oktan vállalkozástól. Mindhiába, II. Rákóczi György átkelt a hóborította máramarosi havasokon, lengyel földön egyesült Károly svéd király hadával, de alig kezdetek harcba, a svéd királynak haza kellett sietnie s Rákóczi magára maradt. Közben a bécsi udvar segítséget küldött a lengyeleknek s Rákóczi ahelyett, hogy visszavonult volna idejében a németektől még el nem zárt uton, a kozákokra bízta magát, ezek pedig Kisoroszországon át Ukrajna felé vezették s ott egyszerűen faképnél hagyták. Terhes békére kényszerítették a nagyravágyó embert: 120 ezer forint hadisarc fizetésére kötelezi magát s amikor ez megtörtént, a lengyelek az utakat nem ismerő sereget egyenesen rávezetik a tatár seregére, melyet a szultán küldött Rákóczi ellen, azzal a paranccsal, hogy fogják el az engedetlen Rákóczit, seregével együtt.

Szörnyű dolog történt. Vagy huszezer ember került tatár rabságra, köztük a vezér: Kemény János, s a fejedelem századmagával csak nagynehezen birt hazajutni. Erdély aranykorának vége. Megkezdődött a nagy rombolás. Az erdélyi sereg színe-java tatár rabságban szynlódik. Sokan kiváltják magukat, de ezrével pusztulnak el a keserves rabságban s a fukar Rákóczit hiába ösztökélik, rengeteg vagyonából a rabok kiváltására egy batkát sem ad. A porta hallani sem akar többé az ő fejedelemségéről. Rhédey Ferencet választják fejedelemnek, de Rákóczi hadat gyűjt ellene s ezzel még jobban maga ellen bőszi a szultánt. Rhédey leköszön, Rákóczi visszaül a fejedelmi székbe, újat huz a törökkel s Lipóthoz (1657—1705), az új királyhoz, III. Ferdinánd fiához fordul segítségért, aki épp egy éve, 1657-ben lépett elhunvt apja örökébe. De Lipót nem meri segíteni Rákóczit s magára marad megint, éppen úgy mint Lengyelországban. Köprili Mohamed most a török nagyvezér, tanu-

latlan, de nagyeszü, harci kedvü ember, ez maga vezet hadat az országba, beveszi Jenő, Lugos és Karánsebes várát, közben meg ráereszt egy tatár csordát Erdélyre. Megisméllődnek a IV. Béla korabeli tatárjárás borzalmi Erdélyben. Lángborult falvak jelzik a vad csorda elvonulását, rabszija füzik a népet, mindent elpusztítanak, ahol járnak. Még a gyümölcsfákat is kivágják, hogy éhen vesszen a nép. Romokban hever a fejedelmi székhely, Gyulafehérvár is s az erdélyi urak könyörögve kérnek kegyelmet, irgalmat az országnak. A nagyvezér félbehagyja a rombolást, erővel ülteti a fejedelmi székbe Barcsay Ákost. A boldogtalan II. Rákóczi György nem tud megnyugodni sorsában: alig vonul ki Erdélyből a tatár, újra hadat indít Barcsay ellen s ezzel újabb veszedelmet zudít a szegény Erdélyországra. A török segítségére siet Barcsaynak. Szászfenes és Gyalu közt vívja utolsó csatáját a nagyralátó Rákóczy György. Hősként harcol s nehéz sebekből boritva menekül Váradra, hol kétheti szenvedés után, 1664. június 7-én, lelkét kilehelte.

Amikor a török Barcsay segítségére jött, sorban pusztította utközben a hajdu városokat, s Rákóczi halála után bevette Váradot is, Erdély védőbástyáját. Innét indult további hódító útjára, melyben rövid időre a tatár rabságból hazakerült Kemény János állította meg. II. Rákóczi György volt vezére fegyverrel kényszerítette Barcsay Ákost a lemondásra, de a török csakhamar kiüzte Erdélyből s az ifju Apaffy Mihályt tette meg fejedelemnek. Kemény János újra fegyvert fogott, Lipót király is küldött neki segítséget Montecuccoli gróf vezérlete alatt, de az óvatos vezér nem mérte össze fegyverét a törökkel, ellenben a zsoldosai annál többet pusztítottak, raboltak Erdélyben, Kemény János pedig magára hagyottan Szásznagyszöllősnél esett el a török ellen vívott csatában 1662 ben. Erdélyt teljesen kimerítette az ötéves, szakadatlan háboru. Ennek az ötéves háborunak 250 ezer ember életével adózott a szerencsétlen Erdély, melynek most a nyakán ült a német is, a török is.

Nincs többé az az Erdély, mely megakadályozza a bécsi udvar németesítő, nemzetellenes törekvéseit. A bécsi udvar érkezettnek látja az időt a régi terv megvalósítására: végső csapást kell mérni a protestánsokra s ezzel a magyar szabadságra. Az udvar hü szövetségesre talál II. Rákóczi György özvegyében, Báthory Zsófiában, aki ura halála után azonnal visszatér a katolikus hitre s Ferenc fiának a nevelését jezsuitákra bizza. Vagy 120 négyszögmerő föld terjedelmü birtoka volt az özvegynek s ezen többnyire protestánsok éltek, akiket most komoly veszedelem fenyegett hitükben. A török ellen kellett volna harcolnia Lipótnak, de ahelyett egymásra uszította a magyarokat, hadd pusztítsák egymást, annál könnyebben bánik el majd velük. A tovább látó katolikus urak maguk is észreveszik, hogy mi készül a magyar ellen. A

nádor, Wesselényi Ferenc, bár buzgó katolikus, békében hagyja birtokain a protestánsokat. És ott látjuk az elsők közt az elsőt, a legnagyobbat, a szigetvári hős unokáját: Zrínyit, a költőt, akinek élete a kard- és tollforgatás közt oszlik meg; aki busan látja a magyarság testvérharcát, az ország romlását, álmatlan éjeket viraszt át, hazája sorsán tépelődve szövi a terveket, mi utonmódon lehetne visszaállítani a magyar nemzet régi nagyságát. Egy nagy cél lebeg előtte: *a magyarságnak felekezeti különbség nélkül való egyesítése*. Állandó magyar hadsereg kell a magyarnak, ne bizza magát idegen támogatásra. Ezt hirdeti szóval és írásban a költő, s természetesen, nem is kedvelték nagyon Bécsben. És nem is hallgattak a nagy hazafira: tovább folyt a vallásüldözés, s bár az országgyűlésen felpanaszolták, hogy a török, béke idején, 40 várat foglalt el, 20 év alatt 300 ezer embert hurcolt rabságba, Lipótnak esze ágában sem volt, hogy háborút kezdjen a törökkel. Zrínyi, a költő, várat épít a Muraköz védelmére s amikor erről a porta értesül, követeli Lipóttól, hogy bontassa le a várat s egyuttal Erdélyből is vigye ki a katonáit. A király huzza halogatja a választ, s Köprili Ahmed, Köprili Mohamed fia, az új nagyvezér, nagy sereggel indul Magyarországnak 1663. tavaszán. Azt hitte Lipót, hogy csak Zrínyiújvárt akarja elfoglalni a török, — hát hadd foglalja el. De Köprili komolyan vette a háborút, bevette Párkányt, azután Érsekújvárt. Egy lélek sem ment a várak felszabadítására, pedig Montecuccoli a közelben táborozott. A nagyvezér Apaffy Mihály fejedelem útján felszólította a magyar nemzetet, hódoljon be a töröknek, ő majd megoltalmazza, de a magyarok királyhűségét a kecsgető szózat nem tudta megtántorítani: hivek maradtak a koronás királyhoz!

Végre meg kellett mozdulni a bécsi udvarnak is. Érsekújvár bevételéről európaszerte fel-

háborodással beszéltek. A csorbát ki kellett köszörűlni. A töröknek nyitva állott azt ut Pozsonyig és Bécsig. A tatárok már be is törtek Ausztriába. Nem csupán Magyarország van veszedelemben. Le kell számolni a törökkel. A költő Zrínyi az, aki megkezdi a harcot, dicsőséget szerezve a magyar névnek, magyar vitézségnek. Télnek idején 1664 január havában török területre csap, elfoglal néhány várat, aztán felégeti maga után a 42 láb széles és 8353 láb hosszú eszéki hidat, s ezzel a Szerbiában telelő nagyvezért elzárta a magyar-török területtől. Itt volt a kedvező alkalom: meglepni a török várat, amíg a fősereg Szerbiában kénytelen vesztegelni. Ám addig készülődnek, hogy a nagyvezér új a építi a hidat, beveszi Zrínyi újvárt, Montecuccoli szemeláttára, aki éppugy nem segíti Zrínyit, mint ahogy nem segítették annak idején a szigetvári hőst. Megvárja Montecuccoli, amíg a török sereg átkel a Rábán s egész világ méltó csodájára megveri a törököt Szentgothárdnál, 1664. aug. 1-én.

Nemcsak Magyarország, de az egész világ nagy örvendéssel fogadta a győzelmet. De a nagy örvendezést nyomon követte a szörnyű meglepetés: Lipót király félbehagyta a háborút, békét kötött Vasvárt a nagyvezérrel, oly megalázó békét, amely példátlan a történelemben. Békét, mely nem a legyőzöttet, de a győzött alázza meg! A török megtariotta Érsekújvárt és összes hódításait s nyilvánvalóvá lett országvilág előtt, hogy a bécsi udvar szabad kezet akart nyerni a magyar szabadság tökéletes megsemmisítésére. A porta megígérte, hogy a magyarokat többé nem fogja segíteni, ha netalán szabadságuk védelmére fegyvert fognának Bécs ellen, a császár 200 ezer tallér értékű ajándékot küldött a szultánnak: szent volt e békesség Bécs és Konstantinápoly közt. A szegény magyar két malomkő közé került. Isten csodája, hogy össze nem morzsolódott.

Beszélgessünk, cimborák!

Irta: K. BENDRE RÓZA.

Hogy miről? Majd elvállik. És hogy hol? Hát én nálam! Gondolatban jöjjetek el hozzám egy kevés időre. Jöjjetek, cimborák, kicsik és nagyok!

Hopp, hopp, már nyílik is az ajtó és sok ezer fiu- és leányfej mosolyog felém. Hozott Isten benneteket!

Ugy gondolom, mind itt vagytok, de azért mégis felolvasom a névsort. Akinek a nevét mondom az kiáltja, hogy: »Jelen!»

Először a fiúk nevét olvasom, de csak úgy egyremásra, nem betűrendben. Tehát! — Bátor, Egyenes, Nyit, Jó, Okos, Szives, Udvarias, Erős, Dolgos, Edzett, Törekvő, Szellemes, Merész! — Örvendek, hogy ti itt vagytok. De menjünk tovább: — Alattomos, Önző, Kárörvendő, Nyegle,

Tolakodó, Gunyolódó, Időpazarló, Tiszteletlen, Piperkőc! Mégis jó volt névsort olvasni, legalább megláttam, hogy az utóbbiak otthon maradtak.

Most a lányok következnek: Jó, Szorgalmas, Szolid, Kedves, Ügyes, Eszes, Szép, Szives, Keilemes, Csinos, Kecses, Férge, Bájos, Tánco, Kacagó, Eleven, Nótás, Pajkos, Morcos, Borzas, Ábrándos! — No ti is elég szép számmal jelen tetek meg. De hol vannak: Felületes, Önző, Hju, Lusta és Pletyka? — Biz ezek nem jöttek el. — Szives és Jó, menjetek el majd értük és mondjátok meg nekik, hogy változtassák meg a nevüket és máskor tartsanak ők is ti veletek.

Először is arról szólok nektek, édes cimboráim, hogy a beszélgetés — művészet. Akár

unalmas, akár mulatságos dologról folyik a tárgyalás, a jelenlevők a beszélgetés ideje alatt érzik, hogy: — együvé tartoznak...

Most tehát én kezdem a szót és ti folytatásatok! Akinek az első beszéd tárgy unalmas lesz, vigasztalódjék, mert lesz még mulatságos is.

Miután hozzám jöttetek, nézzetek jól széjjel nálam! Mit láttok? Kedves egyszerűséget. Nyoma sincs nálam a pompának, a fényűzésnek. És mégis kincseket érő körülöttem minden tárgy, mert valamennyit magam szereztem.

Legelső szerzeményem itt hever az asztalon. Apró, kicsi leány voltam, amolyan kis elemista, amikor vettem. Gyermekszerzemény, tehát elmondom a történetét. Olyan egyszerű cselekedetről van benne szó, amelyet ilyen, vagy más formában sok-sok gyermek megtehet, ha van benne — jóakarata.

Ugy történt a dolog, hogy amikor még otthon jártam iskolába, minden reggel kaptam az édesanyamtól három rézkrajcárt, hogy délelőtt tíz órára vegyek rajta magamnak két péksüteményt. Zsemlet vagy kiflit, amint tetszik.

Csupa véletlenségből történt, hogy egy reggel nem volt az árusító kosarában csak egy zsemlye. Én tehát a legjobb akarat mellett sem vehettem kettőt s így maradt nekem — egy rézkrajcár fölösleges pénzem. Ennek megértéséhez tudnunk kell, hogy míg két sütemény ára három krajcár volt, egy darabot magában két krajcárért adtak. A pékek számadása így kerekítette azt ki.

Volt tehát egy zsemlyém és egy krajcárom.

A krajcárt bele kötöttem a zsebkendőm egyik sarkába, hogy a tízperces szünetekben rendezett sok vidám játékban el ne hullassam.

Tíz órakor megettem a zsemlyét és teljesen elégnek találtam. Este otthon kioldottam a krajcárt a zsebkendőmből és a markomba vettem.

Furcsa, hogy akármennyi pénzért bármit kellett venni, a reám bízott pénz sohasem izgattott. És most komoly gondot okozott nekem ez a krajcár. — Ime, egy pénzdarab, amellyel nem tartozom elszámolni senkinek. Egy pénzdarab, amely fölött én rendelkezem, az én jogos tulajdonom, arra használhatom, amire akarom.

Ezen a ponton elkacagtam magam. Nevetéses! Mit vehetek egy krajcárért? Pár szem cukrot, vagy egy fonott sóskaácsot, esetleg egy tollhegyet. Fogtam, betettem egy kávé csészébe és a csészét a fiókos kaszli tetejére helyeztem a legfelső sarokba.

Másnap már tele volt az árusító péklegény kosara ropogós, friss süteménnyel. Elővettem a reggel kapott három krajcáromat. Egy pillanatig gondolkodtam. Azután határozott mozdulattal bele nyultam a kosárba és kivettem belőle — egy zsemlyét... Az ily módon megmaradt egy krajcárt már azzal a tudattal kötöttem a zsebkendőbe, hogy hazaérve hozzá teszem a csészében levő másik krajcárhoz.

Igy ment ez napról-napra. Gyűltek a kraj-

cárok. Már nem is fértek a csészébe. Kis vászonzacskót varrtam tehát, abban helyeztem el őket a szekrény aljában.

Ha a bazár előtt mentem el, vagy a fűszerüzletek kirakatában elhelyezett különleges cukorkákat, déligyümölcsöket nézegettem, eszembe ötlött, hogy mi mindent vehetnék közülök a pénzemen. De aztán fölényes mosollyal tovább álltam, mert krajcárként megtakarított kis tőkém többre becsültem, hogysem holmi törékeny csecsebecsére, vagy pillanatszerű élvezetet nyújtó nyalánkságra költöttem volna.

Egy napon nagy fonott kosárral a hátán egy ember állt meg az ajtónk előtt.

— Mit árul bácsi? — kérdeztem tőle.

— Könyveket.

— Miféle könyveket?

— Az angol bibliaterjesztő vállalat könyveit.

— Hát ki ért itt angolul?

— Magyarul vannak azok írva, kérem.

— Mutasson belőlük, bácsi!

Az ember leoldotta válláról a nehéz kosarat. Kivett belőle egy néhány komoly, fekete fedelű, szép nagy könyvet. Sarkára gyönyörű aranyos betűkkel volt reá nyomtatva: „Szent biblia.“

Kipirult az arcom. Beszaladtam a szobába, Elővettem kis tőkém s nyolcvan rézkrajcárt leszámoltam belőle az ember tenyerébe, azért a szép nagy bibliáért, amely most is itt áll az asztalomon...

Este elővettem, hogy felolvassak belőle az édesanyámnak, mert a mi öreg bibliánkban f-nek volt még írva az s és ts nek a cs — amint azt hajdan irták, de mi már nem úgy tanultuk s így nehezen silabizáltam belőle.

Amikor jó anyám megtudta, hogyan került birtokomba az új biblia, örömeiben sirva fakadt.

Mert olyan az édesanya! Sir, ha fájdalmat, bánatot okoz neki a gyermeke és sir, ha váratlan öröm éri őt általa...

Az a néhány örömkönyű kisért el engem idáig, hogy magasra szítva lelkemben a szeretet lángját — megértem a gyermekek beszédjét.

No, édes cimboráim! Eddig én beszéltem, most átadom nektek a szót:

— Szerzett-e már maradandó, szép dolgot valaki közületek — lemondás-által? Vagy tett-e valaki ilyen módon jót mással az életben? Ha igen, hogy történt? Mit érzett akkor?

Sokszor igen csekély, könnyen nélkülözhető dolgok mellőzésével hasznos dolgok megszerzését tehetjük lehetővé. Ha erre képesek vagyunk, soha-em lehet urrá fölöltünk a pénz. Hitünket, meggyőződésünket érte el nem adjuk. Egész emberek lehetünk.

Ha tehát tett valaki olyat, amely megfelelne a főnti kérdésekre, írja le és küldje el nagyapónak. Akár a saját neve alatt, akár az

itt fölövasott névsorból választott aláírással. Nagypó átnézi, ha kell. itt-ott kijavítja s leközi a Cimborában.

Ha ezt a tárgyat kimerítettük, majd másat keresünk. Cimboráim, — tehát beszéljessünk!

[Nagyvárad, 1924.]

Ehhez a szép gondolathoz nagypónak is van szava. Szeretném, ha kedves unokáim megszívlelnék Róza néni lelkes szózatát s annak értelmében megkezdenétek a — „beszélgetést”. Kezdjétek meg!

Elek nagypó.

Libuska asszony naplójából.

1923. okt. 30. reggel 8 óra... Egész éjjel nem aludtam. Érzem, hogy valami nagy szerencsétlenségre virradok. Nem csoda, hisz már négy hete tömik belém a kukoricát. Ugyanazt tették kedves férjemmel is, Gunár Salamonnál. Oh, Salamon, Salamon! Egyszerre csak nyakon csipett a gazdám, kosárba ültetett, elvitt és sohasem láttalak többet. Ugyanez történik velem is. Itt ülök a kosárban. A gazdám már befogott a kétkerekű taligába. Isten veletek, kedves gyermekeim! Sohasem látalak többet!

1923. okt. 30. reggel 8 óra 20 perc. Be sietős lehet a gazdám utja; Már itt ülök a taligán. Mit akar velem? Hová

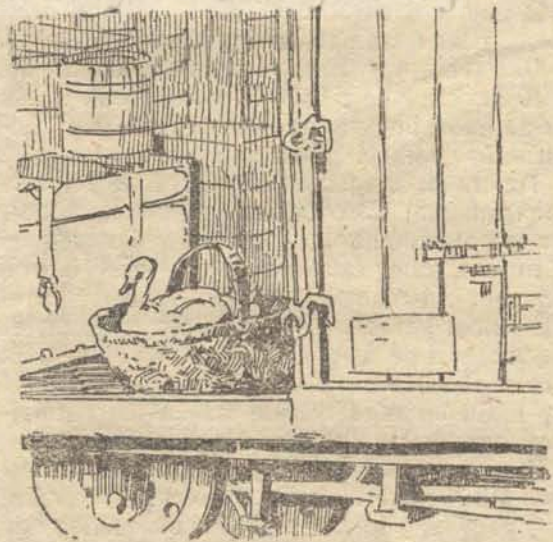
nagy házba, ott egy kis ablak előtt megállt, ott pénzt adott egy urnak, az ur meg cédulát neki. Aztán kivitt egy udvarra, ott letett. Be furcsa udvar! Hozzá vasrudak az udvaron. A vasrudakon egy sor ház. Sohasem láttam ilyen házakat. Ami legfurcsább, a sok ház közül csak egyben van tűz, ez csak úgy ontja a füstöt magából s mind így tesz: pöff, pöff.

1923. okt. 3. déli 12 óra 30 perc. Hová lett a gazdám? Ugy eltűnt, mintha föld nyelte volna el. Még azt sem mondta, befellegzett. De minek is mondta volna? Anélkül is tudom, hogy nekem immár befellegzett. Egy idegen ur fölkapta a kosarat s engem kosárral együtt belökött

visz? Nem akarok én országot, világot látni. Itt születtem én ezen a tájon, az alföldi szép nagy rónaságon — az én szívem nem vágyik el innét. Ide van forrva a szívem. S most ez a kegyetlen ember durván elszakítja szívemet az alföldi szép nagy rónaságtól! Oh, de szerencsétlen csillagzat alatt születtem!

1923. okt. 30. déli 12 óra. Mi ez, hol vagyok? Ébren vagyok-e, vagy álmodom? Mily különös helyre kerültem! A gazdám levett a taligáról, bevitt egy

egy házba. Még szerencse, hogy az ajtót nem csukta rám, annyira sietett. Láthatom Isten szép egét. Láthatom még egyszer utoljára az alföldi szép nagy rónaságot. Most már sejtettem mi történik velem. Boldogult édes anyám (Isten nyugtassa meg!) sokszor mondta nekünk, gyermekeknek: Ne örüljétek, ha kukoricával teletöm a gazdátok! Ne örüljétek a hizásnak. A hizálás vége halál. Ször-

nyü halál. Egyszer csak megvillan valami fényes, éles Isten csudája s nyissz! Tehát az lesz az én sorsom is... Oh, anyám, anyám!

1923. okt. 30 délután 4 óra. Micsoda házba kerültem? Sohasem láttam szaladó házat. S folyton hallom: pöff, pöff, pöff. Mit pöffög? Miért pöffög? Közbe nagyokat fütttyent. Hallottam én már fütttyentést az alföldi szép nagy rónaságon is, de mi volt ez ehhez? Az ijedtségtől libabőrödik a testem. Oh, ha kiröpülhetnék innen! De hiába erőlködöm. A lábam öszszekötve, szárnyaimat lefogja a kosár. Börtönbe került sasmadár vagyok. Oh anyám, anyám, te legjobb édes anya!

1923. okt. 30. este 6 óra. Abból a furcsa házból kivettek. Már nem hallom pöff, pöff, pöff. Még csak most láttam sok házat. S milyen magosak! Szinte az égig érnek. Egy ilyen házba hoztak engem. Ott letettek egy szobában. Vajjon miért hoztak ide? Egy kövér asszonyosság végig tapogatott, simogatott. Azt mondta: Szép pénz ötven cseh korona, de megéri.

Lesz belőle 2 klló zsir. Hát még a töpörtyüje, a husa, a mája! Egyszerre csak nyillik az ajtó s megvillan... jaj, az a fényes, éles Isten csudája! A toll kiesik kezemből... Vége a naplónak, vége az életemnek... Oh, anyám, anyám, te legjobb édes anya!

Igen a naplónak vége, a Libuska asszony életének is vége. Pirosra sült

teste már ott fekszik az ebédlőasztal közepén. Egy óra múlva volt-nincs. Hát érdemes libának születni?

Elek nagyapó.

Egy erdélyi testvérhez.

Irta: **Virsik Mária.**

*Kályhatüz pirosló fénye mellett
Hogyha néha elábrándozol,
A szép Multról, vagy tán szebb jövőről
Boldog időkről álmodozol,
Mikor tüzes láng-gnómok lejtének
Óriült táncot szobádnak falán —
Ilyen estén édes magyar testvér!
Gondolsz-e te néha-néha rám?!*

*Hogyha néha betérsz a templomba,
— Nincs ott senki, csak az Ur meg Te, —
S az oltárról kábítón terjed szét
Virágok illat-lehelete,
Imádkozol... az alkonyat fénye
Megremeg a templom ablakán —
Imád közben, édes, magyar testvér!
Gondolsz-e te néha-néha rám?!*

*Tavaszi nap meleg sugarában
Szeded az erdő virágait,
S a virágok bűvös illatában
Most még édesebbek álmaid;
Enyhe szellő simogatja arcod,
Kedvesen dalol a csalogány —
Szép tavasszal, édes, magyar testvér,
Gondolsz-e te néha-néha rám?!*

*Amikor én szép májusi este
Akácvirág illatát élvezem,
Forró lelkem csillagos Égbe száll,
Imára kulcsolódik kezem,
Öntudatlanul is imádkozom
Teérted... Az égbe száll imám —
— Édes, magyar Testvér, ott, Erdélyben,
Gondolsz rám?! Imám föllem talán!*

(Malacka, 1924.)

LEGSZEBB LEGJOBB LEGOLCSÓBB	KLISÉKET
a kolozsvári <i>Minerva</i> R.-T. cinkográfiai műintézete készít.	Megrendeléseket fel- vesz a központi iroda
	CLUJ—KOLOZSVÁR Str. Regina Maria 1.

Izís és Oziris.

(Egyiptomi mese.)

— Elmondja BÁCSY TIBOR. —

III.

Minden úgy történt, ahogy az alattomos Set mondta, csak épp abban esett egy kis hiba, hogy a ládát nem Izishez vitték, hanem a Nilushoz.

Irgyelte az Izis és Oziris boldogságát, a trónt, a nép szeretetét. Neki csak erre volt szüksége, amihez csak Oziris életén keresztül juthatott. A nagy felfordulásban nem kellett nagy erőfeszítés ahhoz, hogy magához ragadja a hatalmat. Cinkostársai segítségével mindent keresztül is vitt.

A boldogtalan Izis pedig jajgatva kereste Ozirist. Tüvéltette a kertet, palotát, sehol sem akadt nyomára. Fájdalmában kifutott az öreg piramisokhoz, de azok is hallgattak. Kérdezte a haboktól, azok is némák maradtak.

A Nilus pedig vitte, vitte drága terhét. Egyenest északnak a tenger felé ringottak a habok, semmi föl nem tartóztatta, semmi nem bántotta.

Izís állt a parton tanácstalanul. Omló könnyei áztatták arcát, fájdalmában ruháját tépte. Zokogó kiáltását elhordta a szellő, hiába sirta bele az éjszakák: Adjátok vissza a boldogságomat!

És egyszer, mintha csoda történt volna, úgy rémlett neki, hogy messze, messze, amerre a Nilus viszi ajándékát, Oziris hangját véli hallani. Hívta hosszan, bánatosan, panaszolva a végtelenségbe, és ő rohant a hang után. Tövis megtépte ruháját, kő megvérezte gyöngye lábait, de nem fájt most semmi neki, mert hívta a hang.

A ládát átadta a Nilus a tengernek, a tenger pedig tovább sodorta, jól betakarta zöld köpenyével.

Izís futott a parton, míg elért oda, ahol a Nilus belemerül a tenger nagy, beláthatatlan víztömegébe, de Ozirist sehol sem lelte. Itt sem volt nyugvása, a hang egyre hívta, csalogatta. Most már a tenger partján futott tovább, keresve elrabolt boldogságát. Egyszer azonban érezte, hogy lába gyengül, reszketett egész teste a fáradtságtól. Kétségbeesve szedte össze végső erejét, hogy tovább vonszolja elcsigázott testét. Egyszerre azonban végkép elhagyta ereje és összeroskadva terült el a part homokján. Ott feküdt sok ideig mozdulatlanul, elaléltn.

Egyszer érezte, hogy hűs szellő cirógatja arcát, eszméletre tért. És csudák csudája, a parton egy ládát lát, mit a hullámverés nyalogatott. Izis oda ment, valami sugta, hogy menjen, nagy erőfeszítéssel kinyitja gyöngye, puha kezével. Bár ne nyitotta volna ki! De ki tudja otthagyni a tenger ajándékát!

A ládában Oziris feküdt.

A tenger jóságosan mormolt tovább, apró hullámkölykök egymást kergetve csillogtak, csacsogtak az aláhanyatló nap vérvörös sugarában... Egy halászmadár kémlelve szárnyal a víz fölött s a végtelen Nyugat országából a Napisten int bucsu csókot a hűvös világra.

Miért is vétkeznek az emberek!

Az üldözött királyné megtalálta férje holttestét, szomorú volt a viszontlátás. Azok a szemek, melyek oly nagy szeretettel simogatták őt, most megüvegesedve, hidegen néztek rá. A szája, mely annyi szépet mesélt, annyi sok jót mondott neki, most be volt zárva nagy, fájdalmas némasággal. Oziris nem volt többé, Oziris halott volt. Izis fájdalma beléhasogatott szívébe s hulló könnyei melegen áztatták a halott király arcát.

Mi lesz veled, mi lesz veled? Ha a gaz Set megtudja, hogy megtalálta Oziris holttestét, még azt is elragadja tőle. Ettől pedig úgy menekül meg, ha elrejtí valahova.

Izís úgy is cselekedett. Magával vitte Ozirist Egyiptomba és elrejtette, hogy senki ne leljen rá, senki ne háborgassa őt. Ezután elment fiához, hogy bánata súlyát valamiképp megkönnyítse. Keserű zokogással borult egymás nyakába anyja és fia. Hangtalan panasz sirt ki a szemükből. Milyen hamar vége lehet a boldogságnak!

Izís királyné kente fel fiát, a bitoló nem ülhet sokáig a trónon. Set kémei azonban mindent megtudtak. Még azt is kifürkészték, hogy Oziris holtteste hová van elrejtve. Set nem habozott sokáig, elrabolta és darabokra vágva szétszórta egész Egyiptomban.

Izís, Izís, te sokat szenvedett szegény királyné, eredd most újra, keress meg férjedet ha tudod! És Izís ment, hideg éjszakák, forró napok meg nem riasztották, vissza nem tartották. Az ő élete már arra volt kárhoztatva, hogy mindig férjét keresse. Milyen boldog volt, ahol egy darabot megkapott! Szerette volna eltemetni az egész szívét azzal a darabbal, de nem tehetette, mert hol volt még a többi? Hogy megtalálja később e szent helyet, sirkövet állított oda fehér márványköből. Amikor elsiratta, eltemette ment keresni a másik darabot. Addig járt, míg sorra fellelte az egészet, eltemette mindannyit, de egynek soha nem tudott nyomára akadni.

Az idő telt lassan, lassan, a gyermek Hórusból derék ifju serdült. Izmai megacélosodtak, lelke megerősödött a sok fájdalomban. Apja hívei őt is ép úgy megszerették, megkedvelték, ép oly ragaszkodással vették körül. Ellenben Set feje fölött nehéz, sötét vihar felhők kezdtek tornyosulni.

Set, Set, te gazlelkű Set, vigvázz mert üt!

fog a te órád, amikor fizetni fogsz a te rettenetes büneidért! Nézd meg a szemeket magad körül és olvass belőlük, mert a szem a lélek tükre. Nem látod bennük a harag tűzét, a boszszu gondolatát? Nem látod, mert te most egyébbel vagy elfoglalva. Te most nem gondolsz arra, hogy a királyi trón inog alattad, mint gyöngé nádszál a szélben és összefog roppani alattad, mint a kártyavár, mit apró gyermekkezek raknak nagy gonddal. Mulass csak, Set, az idő eljön!

Titokban mind több és több hive gyűlt Horusnak. Kemény és elszánt harcosok vad gyűlölettel Set ellen, gyöngé szeretettel Horus mellett.

Horus, amikor elérkezettnek látta az időt, erős haddal támadta meg atyja gyilkosát, trónja bitorlóját. Nehéz, véres ütközet fejlődött ki a Set pénzen fogadott és a Horus lelkes csapatai között. Emezek minden kardcsapással előbb-

előbb nyomultak, a bérencek sorai pedig egyre hulltak, nagyrésze hátrált, futott, de hogy törődtek a királlyal. Ra Isten még nem ért el arany hajóján nyugat országába, Set már Horus foglya volt, a csata el volt döntve.

Hogy reszketett a nyomorult gyilkos, hogy félt a halál borzalmától, a büntetéstől! Horus pedig, a nemes, nagy lelkű Horus, arra ítélte, hogy éljen.

Oziris, akinek lelke nem halt meg, az Alvilág királyi székén mosolyogva nézte fia munkáját és készült az utra, hogy újra elfoglalja Egyiptom trónját.

A Nilus örömeiben gazdagabbá teszi a földet, a virágok édes illattal, a madarak zengő muzsikával várják Oziris visszatérését s amikor a szellők éjtéli órán belerohannak a végtelenségbe, csöndesen, halkán mesélnek a piramisok.

Kisbéd.

A bab.

— Franciából: Draskóczy Ilma. —

Volt egyszer egy szegény jámbor ember, akinek annyi gyermeke volt, mint rostán a lyuk. Ez a szegény ember egyszer, amint munkába ment, találkozott egy lünderrel, aki egy szem babot adott neki s azt mondta, hogy ültesse el a kertjébe. Azzal biztatta, hogy a bab rövid idő alatt az égig fog nőni.

A szegény ember el is ültette a babot s az csakugyan igen gyorsan nőni kezdett, úgy, hogy nemsokára átbujt a felhőkön.

Akkor a szegény ember addig kuszott rajta fölfelé, amíg a paradicsom kapujához nem ért. Ott zörgetett.

— Ki van ott? Kérdezte a jó Isten, aki ment, hogy ajtót nyisson.

— Egy szegény jámbor ember, akinek annyi a gyereke, mint rostán a lyuk.

— Jól van, mondta az Isten. Nesze, itt egy abrosz. Amikor éhesek lesztek, terítsd föl az asztalra s mondjad:

Hozz kenyeret, bort, peccsenyét
S mindent, mit kívánok, nekem.
Hogy jól lakthassam velük
Az én számtalan gyermekem.

A szegény ember visszakúszott ismét a földre, otthon leterítette az abroszt s úgy jól lakatta az egész háza népét, mint még soha. Aztán, minthogy igen büszke volt a szerencséjére, elment a kocsmába, ahol meg nem állhatta, hogy el ne dicsekedjék az ő csodás erejű abroszával.

— Bizony, bizony, a zsákomban olyan abrosz van, amelyik engedelmesen minden jóval felterül, ha azt mondom neki:

Bort, peccsenyét, kenyeret,
Minden jóból elegend!

Bezzeg, hogy a korcsmáros megmarasztotta a jámbor embert szállásra, s éjjel a büvös abroszt kicserélte egy másikkal.

A jámbor ember nem vette észre ezt, csak másnap fittyent le az orra, amikor parancsára, hogy: bort, peccsenyét, kenyeret — az abrosz üresen maradt.

Nagy busan kiment megnézni, hogy vajjon megvan-e még a bab? Szerencséjére, még mindig ott csavarodott a felhőkön is tul.

Ismét fölkapaszzkodott rajta és zörgetett a paradicsom kapuján.

— Ki az? Kérdezte a jó Isten.

— Egy jámbor ember, akinek annyi a gyereke, mint rostán a lyuk.

— Ah, te vagy az, jámbor ember? Bizonyosan a kocsmában voltál s eldicsekedtél a szerencséddel.

— Ah, csak még az egyszer segíts rajtam s adj valamit, Uram!

— Jól van. Ime egy bot. Ha azt akarod, hogy szolgálatodra legyen, csak azt mondd neki:

Fürgén táncolj, botocskám,
De ne engem hotozz ám!

De jól vigyázz, mert ez az utolsó dolog, amit neked adok.

A jámbor ember ismét leszállt a bab indáján és elment a kocsmába. Mielőtt lefeküdt volna, így szólt a korcsmároshoz:

— Rád bízom a botomat, vigyázz rá, de ne hogy azt mondjad neki: Fürgén táncolj, botocskám!

— Aludj csak nyugodtan! felelt a korcsmáros.

— De alig feküdt ágyba a jámbor ember,

a korcsmáros sietett elővenni a botot, s parancsolta neki: Fürgén táncolj botocskám!

Ahogy ezt kimondta, a bot oly fürgén és erősen kezdte verni, hogy segítségért kellett kiabálnia.

Erre előfutott a jámbor ember is, akit könnyörögve kért a korcsmáros:

— Jó kis jámbor ember, parancsold le rólam a botodat!

— Szívesen, ha visszaadod az abroszomat.

Bezzeg, hogy a korcsmáros azonnal visszaadta. S mikor a jámbor embernek újra kezében volt az abrosz, megszabadította a korcsmárost, elmondatta vele az egész varázsigt:

Fürgén táncolj botocskám,
De engem ne bolyozz ám!

A korcsmáros megszabadult a bot ütéseitől, de a jámbor ember is okult, az sem dicsekedett el többé senkinek se a jószerencsésével.

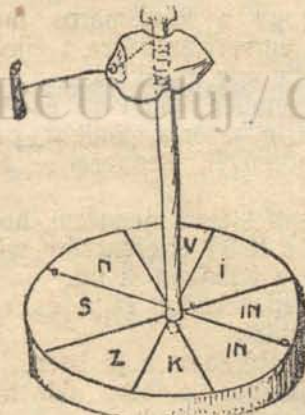
(Temesvár.)

Hasznos szórakoztató.

— Irta: JANI BÁCSI —

A mogyorókerék.

A székelyföldi fiúk jól ismerik a mogyorókeréket. Egy mogyoró kifurása s a bél kitakarítása nem nagy munkába kerül. Hozzá még a lyukakon átférő fejes tengelyt kell faragni valamely jófajta keményfából (fűz vagy fenyő ne legyen) s aztán jó erős kendercérna s a kihegyezett tengely végibe egy pityóka (burgonya) s kész a remekül forgó masina.

A kendercérnát felül rákötjük a tengelyre s úgy csavarjuk fel, hogy az a mogyoró házikóban legyen elrejtve. A cérna szabad végét meg a mogyoró oldalán furt lyukon dugjuk ki. A bal kezünk két ujjával a mogyorót megfogva a jobbkezünkkel jól meghuzintjuk a cérnát s az lecsavarodás közben forgásba hozza a tengelyt s addig forog, míg a cérna lecsavarodik, no de a súlyos pityóka a lecsavarodás után olyan lendületet ad, hogy a tengely tovább forog a cérna lecsavarodása után s azt megint felcsavarja s így a játék kezdődhetik elől a cérna újabb kihuzásával.

Ezt az egyszerű székely gyerekjátékot igen sok érdekes kísérletre használhatjuk fel, amelyet, akik már természettant (fizikát) tanultak az iskolában, csak drága eszközzel láttak bemutatva.

Helyettesítjük a pityókát egy ujjnyi vaslag fakoronggal, amint azt körülbelül ép természetes nagyságban a képen is láthatjuk. Az

átfurt korongot alulról egy kis ékkel szoríthatjuk a beledugott tengelyhez.

Egy ugyanakkora kör alakú rajzpapírt vágjunk ki s 8 részre osztva fessük be az egyes köreinket a szivárvány színeivel. Vörös (V), narancs (N), sárga (S), zöld (Z), kék (K), indigó (IN) Ibolya (I). Az indigó legjobban a közismert erős kékiöviz színének felel meg s ezzel két körcikket festhetünk be. A kék szín alatt az általában világoskéket kell érteni a sok kék árnyalat közül.

Ezt a szinkorongot tegyük rá a korongra s kis szeggel erősítsük rá.

Hozzuk mozgásba a cérna segítségével a kis készülékünket. Fel fog tűnni mindenkinek, hogy a 7 féle szín egy egységes fehér színné olvad össze. (Tökéletes hófehéret természetesen nem kaphatunk, mert a mi festékeink nem oly tökéletes tiszták, mint a természet által a szivárványban előálló színek)

Mi a magyarázata ennek az érdekes kísérletnek?

E kérdésre egy másik kísérlettel felelhetünk.

Csináljunk mesterséges szivárványt! Mindenki ismeri a háromoldalú üveghasábot, ami sok helyen diszítés gyanánt a nagy csillárokról lóg le. Egy ilyen hasábot, ha az eléggé lesötétített szobában a kulcslyukon beszűrődő fény sugar utjába teszünk, akkor a padlón egy szétnyult színsorozatot látunk, mely a szivárvány hétfőszínével egyezik meg. Ez a kísérlet arra mutat, hogy fehérnek tartott napsugár a szivárványban látható színekből van összetéve, de rögtön szétvállanak egymástól, ha az utjuk például a három oldalú üveghasábon vezet keresztül, mert a különböző színek nem egyformán törnek meg az idegen anyagon való áthaladásuk közben. Legkevésbé törik a vörös és legjobban az ibolya.

A mogyorókerékkel érdekes kísérleteket végezhetünk különböző színekre festett kerek lapocskákkal. Például egyik lapot fessük be tisztán csak kékre, másikat sárgára, zöldre, aztán vörösre. Ezeket az egyszínű lapokat a sugár irányában vágjuk be ollóval, hogy egyik

a másik alá buktatva például a kék és a sárga fele-fele látszódjék. Forgatásra zöld színt látnunk és nem a kéket vagy sárgát. Vagy a zöldet és vöröset hozzuk össze. Ezek forgatva majdnem a fehér színt adják ki, tehát kiegészítő színei egymásnak.

Ha ezeket a szinkorongokat mindenféle változtatással próbáljuk összehozni és forgatni, akkor a színek keverődésére igen érdekes megfigyeléseket tehetünk.

No, ugy-e, ezzel az egyszerű székely gyermekjátékkal milyen érdekes kis fizikai kísérletező eszközre tettünk szert.

De lehet még ezzel csinálni más kísérleteket is.

Megpróbáljuk legközelebb.

(Székelykeresztúr.)

Születésnap i köszöntő édesanyámnak.

Irtá: Dsiða Jenő.

Ha van még nap az égen,
Úgy ma ragyogjon az,
Ha van még alvó élet,
Úgy ma legyen tavasz!

Ha van még szív a földön
És van még szeretet,
Úgy ma üljön a világ
Örömmünnepet! —

Ha van Isten az égben,
— S hogy van, azt tudom ám! —
Úgy áldjon meg Téged,
Édes, jó Anyám!

(Szatmár, 1924. május 6.)

Egetvivó György diák.

Regény a tizenhetedik századból.

— Irtá: LIGETI ERNŐ. —

III.

A régi iskolákban úgy volt, mint a katonaságnál. Voltak »tisztések« és volt legénység. Preceptus, pretendus, alumnus, kontraskriba, senior, esküdt diákok. Nem is győzném előszámlálni ezt a sokféle szerzetet. E megkülönböztetések akkortájt minden iskolában megvoltak, ha nem is egyformák mindenütt. Enyeden pld. más képen volt, mint Kolozsváron. Viszont Kolozsváron más szokások voltak a reformátusoknál és mások a jezsuitáknál. Mások voltak kétszáz év előtt és mások háromszáz év előtt. A protestánsoknál légációkba küldötték nagyszünet, vagy sátoros ünnepek alkalmával a diákok. Utilaput kötöttek a talpa alá, hogy menjen prédikálni és hirdesse Istennek ígését. A jezsuiták nem küldték ki a diákokat prédikálni.

Sokat lehetne beszélni arról, hogy ezek az iskolák miben hasonlítottak egymáshoz és miben különböztek. Ez csak arra int benneteket, hogy ne képzeljétek a régi diákéletet rideg kaszárnyának, ahol mindent szigorú fegyelem tart össze és ahol a megcsontosodott szellem maga képerre formál minden süvölvényt. Az élettől sem zárkózott el, s a maga kis társadalmában, a nagy életnek hol ezt a gondolatát tökrözte vissza, hol amazt. Aztán igen sok függött a mindenkori professzoroktól is, akik hol szorosabbra fogták a gyeplőt, hol meg tágitottak rajta. Tudós professzor Basire Izsák idejében a diák már-már felejté, hogy valami köze volna a magyarsághoz. De, bezzeg, Apácai Cseri János úgy megszerettette a magyar nyelvet, hogy egyik-másik maturált diákoktól sem lehetett elverni a professzora mellől.

Ha nem untat benneteket, azt is elmondom, hogy Erdély melyik táján voltak akkor a leg-híresebb iskolák. Hát: legelső sorban is Gyulafehérváron. Itt székelték nagyságos fejedelmek, akik nemcsak karddal, de szívvvel és lélekkel is a magyarság elején jártak. Rákóczi fejedelem fiai, noha idegenből hozott tudós tanárok beavatták őket az akkori tudományba és szép művészetek titkába, maguk is eljártak az iskolába. Igaz ugyan, hogy ez az iskola nem a közönséges emberek fiainak iskolája volt. Főnemesi iskola, ahova az előkelők gyermekei jártak, hogy a művészeteken kívül a bajvivást és a lovagi fegyverrel bánás ezer csinját binját megtanulják. A főkollegiumban erre nem igen volt szükség, Oda azok az ifjak kerültek, akik az elméjüket akarták megköszörültetni. De milyen köszörűsök! Hollandiából, Németországból kerültek át Gyulafehérvárra Európa legismertebb tudósai.

Híres kollegium volt az enyedi is. Ennek alkotása a halhatatlan Bethlen Gábor fejedelem nevéhez fűződik. A két iskola nem egy időben virágzott. Amikor az egyik hanyatlani kezdett valamelyes okból, így példának okáért a nagyenyedi egyszer leégett, akkor szerepét átvette a másik. Amikor ez utóbbi híre bealkonyult, nyomban a már hamvadó vetett lángot.

A kolozsvári iskolák is a legelső híri iskolák közé tartoztak. A református főiskola ma már negyedik századjában jár. Az unitárius főiskola szellemi ágya volt annak a különleges, nagy erdélyi mozgalomnak, amely Magyarország álméltóságát is felkelté. A reformáció volt ez. Meg aztán volt egy idő, amikor a jezsuiták iskolái is jeleskedtek.

Farnos György barátunk nem az előkelők lovaí iskolájában kezdte meg kalandos pályafutását. Szegény székely ember fia volt, ha mindjárt nemes is. Mert a székely nemes nemzet Erdély történetében. Annak minden egyes tagja szabad volt és részt kért a dolgok intézésében. E jogát kardjával vívta ki, azzal, hogy minden országot fenyegető támadásnak a háát tartotta. Más dolog, hogy emellett olyan szegény volt, mint a templom egere. Farnos Gyurka büszkén viselte mind a kettőt: szabadszékelységét és koldusi mivoltát. És hogy belekerülhetett az iskolába és éppen Kolozsváron tanulhatott, a gazdagabb magyarok pártfogásának köszönhetően, akik bizony akkoriban ilyen célokra hamarabb megnyitották erszényüket, mint manapság.

Azt, hogy Farnos Gyurka már régóta mulat Kolozsváron, onnan is sejtjük, hogy kontraskriba. Ebbe a kenyérbe, mint mondám, azok kerülnek, akiknek már csak pár hét a világ. Egyebet még nem tudunk róla. De ha lelkébe nézünk, láthatjuk, hogy Farnos bizony türelmetlenül várja, mikor rázza le magáról az iskola porát. Szívesen rászózza a lakosztályát, az ifjabbak rendbetartásának tisztességét másokra. Csalta, csalogatta már az a titokkal teli, óriási hangyaboly, amelynek neve: társadalom. S amelyet még csak kívülről látott, mint amikor az ember, az ablakon át benéz az ismeretlen lakosztályába. A diák tóga is lekivánczolt róla. — Hej, sóhajtozott magában, ha már az én fejemen is ott volna a szabad ifju szép kerecseny tollas kalapja!

Nem a tanulást unta. Inkább azt forgatta eszében, hogy miként juthatna ki külső országba. Nyugtalan volt a vére, mint a havasok fiának. Szűknek látta nemcsak a bástyás Kolozsvárt, de Erdély bástyáit is: ott túl a bérceken nagy a világ!

Éjszaka poharzatásokban kereste örömeit. Néha eltolta maga elül a boroskancsót s csendes merengésnek adta át magát. Máskor meg egész lélekkel nekifeküdt a vastag kutyabőrfohásoknak, amelyek elvéve érkeztek a kollégiumba, külsőországi könyvnyomtató műhelyekből. Az első szerelem virága is nyiladozott a szívében. Az egész ifju egy nagy vágyódás volt. Éjszakánként felkelt kiballagott a feleki hegyekbe és a messzeség felé nyújtotta karjait:

Mit akart, ő maga sem tudta. Talán az egész világot akarta keblére szorítani.

IV.

Természetesen, Farnosnak a külső országokból hazaérkező diákok előadásában volt a legnagyobb gyönyörűsége. Ezek az előadások új világot varázsoltak lelkiszeme elé. Olyan közművelődés piacairól érkeztek vissza ezek a diákok, amely mellett az akkori Erdély elhalványodott. Már magában az eseményeknek idegenszerűsége is lelkét lebilincselé. Az Erdély-

ből elkerült diákok, főképpen Hollandiából, Németországból, meg Bécsből hoztak híreket. Alig egy félévig voltak künt, már külsejükben is megváltoztak. Elmentek a maguk egyszerű, magyaros tógájukban, borotvált arccal és hazajöttek szakállasan, idegen viseletben. Egyik-másik diák, bár akkor az egész művelt világon latinul beszéltek, megtanult hollandusul és németül és szívesen váltogatta beszédeit idegen kiszólásokkal. Persze, mindez néhány napig, vagy hélig tartott. Azután levetették az idegen módit, a hazai föld lehellete kiszellőztetett belőlük minden felvett, nem természetes vonást. De megmaradt a külső országban szerzettékből a tudás és a tapasztalat. És erre volt legnagyobb szüksége az erdélyi ifjuságnak, mert valjuk be, Transylvania keletre került, és nyugaton a műveltség legalább egy félszázaddal járt előbb. De ez csak a korra szólt. Egyes erdélyi egyéniségek kiváltak és külföldi mestereiket, hazajövet, tulszárnyalták. Hogy csak egyet említsünk, Apácai Cseri Jánosról nem is beszélve, Tótfalusi Kiss Miklós Amsterdamban ugy elsajátította a könyvnyomtatás titkát, hogy a pápa, az orosz cár és a világ hatalmasságai mind azt kérdezték: hol az a magyar Kiss Miklós, aki az egész glóbuson egyedül érti a szép könyv betűvetésének minden csinját binját?

Farnos Gyurkát most is egy ilyen diák-társaságban találjuk. A tegnapi nap állított be Farnosnak falujabeli diáktársa, akiből csakugy árad a szó. Farnos a hazakerült diák karjára támaszkodik s nemcsak a fülével, de a szemével is hallgatja a meséjét. Forog az udvarhelyi borral teli pohár és, szokás szerint, egymást köszöntgetik az ifjak. Eleinte még keverik a bort, kétharmadában vízzel, de felszabadul a jó kedv s a válogatás nélküli italozásban fenéig üritik a cserép kancsókat. A mestergerendás korcsmaszobában sűrű füstfellegek gomolyognak. Új dolog volt ez a füstfelleg akkor. Alig néhány éve került be az országba a dohányzás. Külső országból jött diákok, nagy tudományuk mellett, magukkal hozták a pipát is. A diáknak, aki kevés pénzmagra szert tehetett, első dolga volt, hogy vásáros napokon, a lábasház előtt ólalkodó görög kereskedőktől dohányt szerezzen. Amíg a pipaszóban tartott, a gondolat is élénkebben füstölt. A diákok, a cserebogár hallhatatlanságától kezdve, minden akkori témát megvitattak. Véget nem ismerő disputa pirostitotta ki az arcokat, s az leit a disputának vége, hogy vagy elverték egymást, vagy könnyezve borultak egymás vállára. De most Kelemen deák maga elé tartja fényes berlini csizmáját (hadd lássa egész Erdély) és nagy pöfékelés közepette viszi a szót.

— Bizony, fiuk, ott nagyobb dolog ám diáknak lenni, mint idehaza. Elöl-hátul megnézik az embert, mielőtt az univerzitásra felveszik. Hát, hallgassátok csak. Megérkezétek Berlinbe, felmutatod a nagytiszteletű professzoroknak pe-

csétes írásaidat. Megforgatják, majd nagyokat ümgetnek. Hát, ez rendben van! Tul kell esni a promováción (felavetés), bevezetnek bennünket egy szépen kipingált terembe és ott egy öreg német diák jól a szemünkbe néz.

— Honnan jöttetek?

— Transsylvániából.

— Mi járatban vagytok?

— Tovább tanulandó, egyetemekre kívánczunk.

— Jó. Ha kiálljátok a próbatételt, akkor majd beszélünk erről.

És most jön a próbatétel. Az öreg diák is, magam is, felöltözünk valami maskarafélébe. Az öreg diák ökörszarvakat vesz elő és azokat felpeckeli a fejemre. Azután egy cseberből csizmafesieteket szed elő, és végig mázolja képemet, Két másik diák megragad, végig nyújtóztat egy fapadon. Majd kiráz a félelemtől a hideg, de az öreg diák, csak néz nagy szikrázó szemmel és harsány hangon elordítja magát: Depozitor!

Felpislogok a padról, csak nem akarják fejemet venni?! A depositor azomban nem sok időt hagy az elmélkedésre. Megragadja a szarvakat, és mintha sirbaltból jönne a hangja, olyan hangon kiáltja:

— A balgaság és a dac vesszen ki belőled!

Most aztán óriási ollót vesz elő és lenyíszálja a hajamat. Ez nem elég. Gyaluforgáccsal betömi a fületem. Közben hallom, csak úgy homályosan a gyaluforgácson keresztül:

— Tartsd távol magadtól minden gunyt és gonoszszágot!

— Ez még mind nem elég. Irdatlan vadkan-agyart dugnak a számba, s mindjárt ki is huzzák fogóval. Jaj, csak egy másikat ne huzzanak melléje! Hallom közbe a fő diák vezényszavát: Szünj meg rágni az embereket! Szakállat is ragasztanak az ábrázatomra s mindjárt meg is nyírják. Még mindig nem elég. Jön a vessző! Végig naspángolnak, hogy csakugy viselkedj a testem. Édes jó Istenem mondom magamban csendesesen, miért hoztatok ebbe az inkvizíciós kamrába? Egyszerre csak körülvesznek a diákok és agyba-főbe csókolnak. Diák vagy, paroláznak és én nevetek velök, boldog vagyok, hogy immár egy testvér vagyok velük én, az erdélyi diák.

Farnosnak majd kiugrott a szeme, ugy fi-gyelt.

— Elmenni, elmenni, sóhajtott és ráborult az asztalra.

Kelemen diák bort öntött a nyakába. Erre aztán feleszmélt Farnos György.

— Na, most már te mondj valamit, rázta meg a vállát kedélyesen egy cimborá. Ugy csinál, mintha megkukultál volna.

Farnos György bólingatott a fejével. Az ital szólt belőle és a bor ezeket mondá:

— Tenni kéne valamit, testvérek. Mi mindig úgy cselekszünk, mintha Feleken túl nem is

volna világ. Itt poshadunk keserű levünkben és azt hisszük, hogy extra Transsylvaniam non est vita (Erdélyen túl nincs élet.)

— Ne, te, ne, nevetett egy másik diák. Amit Kelemen eimesélt, még nem a világ te-teje. Ilyesmiért elcserélni a hazait mégsem il-domos.

— Nem is erre gondolok. Kelemen bátyám csak megmozdítja bennem vágyaimat. Ha a sziv gyulékony anyaggal teli, elég egy szikra is. Nekünk ki kell szagolnunk külső országba. Mert ott fogunk megnevesedni. Ott lesz a nyers magyar aranyból körmőci arany pénz. Itt eltespedünk a napok egyformaságában. Belerozsásodunk a végtelen unalmasságba, amelyet csak kicsinyes torzsalkodások szakítanak meg. Nem, nem gondolok én arra, hogy majmoljuk az idegent. Az én vezérem nem a ti Basirétok, ez a ravasz kigyó.

— Nem Basire? Hát ki volna?

— Nézzetek körül. Legjelesebbjeinket fel-falják az ellenségek. Azokat szeretem akik társ nélkül bolyongnak a nagy erdélyi pusztaságban. A minap láttam nagy szakállasan eltámolyogni tépett csizmájában Molnár Albertet, a szenci zsoldáros költőt, akinél nagyobb nem szült e század. A kutya sem tud róla. És a többi tudósaink, Apácai, Kiss Miklós. Én jól látom: professzoraink maguk gáncsolják el tudósaink minden jó szándékát. Utálom őket! — tömte meg keserűesen a pipáját Farnos.

A diákok összenéztek.

— Leköpdösöd a tekintélyeket, megtépázod a tisztességet? Magyar ember így beszéljen! Pfuj, szegény, gyalázat!

Farnosnak villámot szórt a szeme.

— Szidjátok a magyarságot, mert harcolok az idegenek ellen. Szidjátok a magyarságot, mert nyugtalanítani szándékozom a magyar akaratot. Mert külső országi virágra küldenek benneteket mézet szívni. Nos, itt hagylak benneteket.

— Egyetlen okos dolog, amit tehetsz, — jegyezte meg egy nyápic fiú és nyomban akadt egy néhány, aki idegenkedve húzódott el Farnos mellől.

Derengett már a kék hajnal és a nap megvilágosította a házak lekönyöklő fedeleit, keskeny sávot vetett a szakállszáritóra, ahol a régi magyar ember délután óráig száritgatta a szakállát. Egyébként, padka volt ez a szakállszáritó a ház előtt, az előre volt fedél alatt, békés, szemléldő helye a kisigényű nemes embernek. A kolozsvári Hostádtban még ma is látni ilyesmit.

Farnos csöndesen kilopódzott és kiült a ház elé. Szabadon hagyott melle a napnak feküdt és inge ujjával megtörülte az arcát. A többiek odabenn rugták már a deszkát. Ének-szóra táncolni kezdtek s elindult a részek hajdutanca. Farnos pedig gondolt egyet és odébb állott.

Folytatása következik.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Betűrejtvény.

— Beküldte: Kárpáti Irénke. —

hü hó
hó hü
hü hó
hó hü
hü hó
hü hó

O-ért.

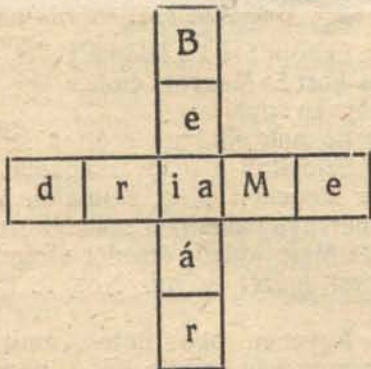
Pótló-rejtvény.

— Beküldték: Vidéky Testvérek. —

— us, — ntal,
— zsona, — elli,
— alona, — elli,
— kos, — ladár,
— esző.

Szélmalom-rejtvény.

— Beküldte: Tátray Barna.

Egy híres írnóé neve.

Csigarejtvény.

— Beküldte: Berkeczy János. —

S						
D	Z	É	L	A	T	
I	E	A	N	Á	Ő	
T	M	B	I	R	D	L
N	E	N	L	A	D	G
Ő	D	E	L	T	E	V

Szórejtvény.

— Beküldte: Tömösközy Ferenc. —

Ludatonátus.

No diákok, ki ismeri ezt a latin szót? Mit jelent magyarul?

Betű-rejtvény.

— Beküldte: Lakatos Juliska. —

Számrejtvény.

— Beküldte: Palkó Judith. —

11, 19, 5, 14, 26. 1. — virág
8, 9, 6, 26, 15. — németországi folyó
7, 2, 7, 27. — férfi név
23, 27, 12, 25, 24. — madár
13, 4, 10. — ilyen a jég
3, 22, 11. — gyümölcs
16, 30. — házépítésnél haszn.
28, 20, 5, 17, 31, 9. — erdélyi hegység
33, 17, 18. — innen kapjuk a vizet
29, 32. — személynév névmás
1-33 — Egy ismert közmondás.

Elek nagyapó üzeni:

Minden levél s így a rejtvény megfejtés is egyenestelek Elek nagyapó címe: Kisbaczon, (Bafjanil Mici) u. p. Nagybaczon, (Bafjanil Mare) Háromszék megye (Jud. Treiscaune) küldendő, akkor idcjében kaptok választ. A levélírás egyik fontos szabálya, hogy benne legyen a levélben: hol kelet, melyik évben s melyik hónap hányadikán!

Kuncz Elek, Kolozsvár. Nagyon sokat gondolkoztál, amíg „kis” eszeddel négy rejtvényt kitaláltál. Hiszen nem hiába gondolkoztál, mert a negyedik rejtvényt, a „viccest”, magam sem tudtam kitalálni. Sugd meg nekem, hogy mi a megfejtése. Egy rejtvényed sorra kerül. Azért csak egy, mert oly sok rejtvény gyűlt össze a rejtvényes ládamban, hogy egy-egy unokámtól bár egy rejtvényt tudjak lekérni. — Somodi Ferkó Etéd, Udvarhelymegye. Szívemből kívánám neked, hogy könyvet nyerd, de mindjárt az első alkalommal lekésél a megfejtéssel. A fejtörő elején ott van, hogy a beküldés határideje minden hónap 10-ike, a te megfejtésed pedig 18-án érkezett Kisbaczonba. Ezután egyenesen ide címezd a leveledet és ne Szalmára. Mindezt azért írom meg, mert látom, hogy új unoka vagy, s még nem ismerheted a szokást. Egyébként: örömmel látlak unokáim táborában. — Gödri Ernő, Kolozsvár. Amint látom, pompásan telt a pünkösdi ünnep a gyéresi családi fészkekben. Ennek tulajdonítom, hogy ezúttal lekésél a májusi rejtvények megfejtésével. Mire ezt az üzenetet olvasod, már rég otthon vagy ismét s szíved szerint élvezed a nyári vakációt. Hát csak élvezd, de közbe-közbe irogassál nagyapónak. Hogy mikor jár le a Cimbora előfizetése, erről a kiadóbácsit értesít. — Goldberger Mária, Temesvár. Úgyes kis rajzocská a te rajzod, csak azt nem értem, mitől vág oly ijedt arcot az a kis lány? Talán csak nem a kis csirkétől ijedt meg? Minden hajszála égnek áll. De hiszen majd megnő nemcsak a haja, de ő maga is s nemhogy csirkétől de még Kukoriku őfelségétől sem fog megijedni! Grosz Sándor, Jenő és Dezső. Leveleteket elküldöttem a kiadóbácsinak, ő majd utána fog nézni, hogy előfizetéseket ki vette fel. Rejtvényeitek nagyon zavarosak, jövőre jobbat várok tőletek. A kért számokat pótolni fogja a kiadóbácsit. — Szabó Illi, Szépvíz. Mászor idejében meg kell írnod, ha elutazol, mert a Cimbora csak akkor küldhetik pontosan utánad. A kiadóbácsinak megírom, hogy az eltévedt 26. és 27. számot és a következőket is csak Szépvízre küldjék utánad. Nagyapót nagyon sok kis unokája szeretné megismerni, éppen úgy, mint te, remélem, ha Kisbaczon felé jársz, fel is keresel, mert nekem is nagy örömet szerez, ha egy-egy kis unokámmal, akit leveleiből már jól ismerek, a valóságban is megláthatok. — Herskovits Augustza, Petrozsény. Örvendek, hogy olyan jól sikerült a tordai kirándulásotok. Bizony sok mindent láttatok egy rövid nap alatt. Nagyapó is látta fiatal korában a tordai hasadékok, keletkezésének mondáját meg is írta egyik könyvében. Az a sokféle gyár persze nem volt akkor még meg, a melyekről te írsz, de a sósfürdőben meg is fürdöttem. Nem kell busulnod, hogy beszámolód a nyári vakációról lekésél, mert az idén is lesz, akkor aztán tudom te leszel az első, nehogy írásod megint kimaradjon a többi unokámé közül. — Keresztes Sanyi, Szárhegy. Szomoruan bucsuzol a Cimbora-tól, mert egynegyedév alatt hűséges barátotokká lett mind az ötötöknek. Azt írod, hogy nem vagytok gazdagok, szegény szüleitek erős munkával tartanak el benneteket s így le kell mondanod testvéreiddel együtt a Cimbora olvasásáról. Én is szomoruan bucsuzom tőletek, hiszen a ti kis szívetek fájdalma, fájdalmat okoz nekem is. Remélem azonban, hogy lassankint segítségére lesztek szüleiteknek a kenyérkereset nehéz munkájában és még viszontlátom neveteket a Cimbora olvasói között. — Polacsek Imre, Parajd. Azt írod, hogy csupa lizest kaptál az abszolváló vizsgán! Képzelem, mennyire örültek, ked-

ves jó szüleid, hogy egész évi szorgalmadnak megvált a gyümölcse. Hogy is haragudhatnám hát rád azért, mert keveset írlál, amikor ilyen fontos ok miatt maradt el a levélírás. De ezután nem lesz panaszra okom, ugy-e? A piros pünkösdi ünnepe igen jól telt, mert nagyapó az ő Jukika unokájánál volt látogatásban, aki ugyan nem olvassa még a Cimbora-t, de sok verset tud már belőle. Kós András. Azt hiszem mire a Cimbora a kezdedbe jut, már meg is kaptad kérdésedre a választ és elolvastad a neked szóló üzenetet, az előbbi újságban. — Erdős Pál, Zilah. Bizom az ígéretedben, Patika, hogy a vizsga után szorgalmasabb leszel és Zilahról, ahová nyaralni mentek apukáddal, hosszú-hosszu leveleket fogsz írni nagyapónak. Nagyapó is mindig szeretettel fog válaszolni soraidra. — Timár Pál, Nagyvárad. Értesítettem a kiadóbácsit, hogy a nyári vakáció idejére Rév-re (Waducrisului) küldje neked a Cimbora-t. — Rozner Piri, Magduska, Dundi és Tibi, Miriszló. Szeretettel üdvözöllek benneteket unokáim között s remélem, hogy a Cimbora nektek is annyi kedves és mulatságos órát fog szerezni, mint a régi unokáknak. Édesapátoknak adjátok át üdvözléteket és köszöneteket szép leveleért. Ezután majd a tiétek fog következni, ugy-e? A kiadóbácsinak megírom, hogy az elvesztett 8-16 számokat küldje el nektek és a Trommer Magda névre hozzatok járó második példányt szüntesse be. — Förster Katóka, Türkös. Brassó m. Igaza volt annak a tanítónéninek, aki a Nefelet és Jázmin című versedet nagyon kedvesnek találta. Abban azonban nem értek egyet veled, hogy ezt a verset sokféleképpen lehet érteni. Az van ugyanis a te versedben, hogy más-más a színe a nefeletnek és a jázminnak, de a szívük oly egyforma, mint amilyen egyforma a rózsáé a rózsáéval. Így van ez az életben is, látszólag ellenkező emberek egybeforhatnak a szeretetben, — írod te igen helyesen. A „Krasznahorka büszke vára” című dal nincs meg nekem s ha hibátlanul tudnám az egész dalt, szívesen lemásoltatnám és el is küldeném neked, így azonban azt kell tanácsolnom, hogy érdeklődjél ismerőseid körében, bizonyára akad valaki, aki könnyvé nélkül is jól tudja ezt a gyönyörű dalt. — Eröss Frédi, Temesvár. Székely származású fiu vagy, édesapád Csikországból került Temesvárra, te azonban nem tudsz székelyesen beszélni. Nem baj ez, mert azt látom, hogy jól írsz magyarul s így bizonyára jól is beszélsz. A székelyes beszédet aligha megértenék a temesváriak. Annak igen örvendek, ha Kisbaczonba is ellátogatnál, amikor édesapád elvisz léged a szülőföldjére. A könyvet a nyári vakációról írt beszámolódról kaptad, s eddig bizonyára eljuttot Temesvárra, az a szám is, amelyben a pályázat eredményét kihirdtettem. Mostanában a posta sok bosszúságot okozott, ország-szerre nem kapták meg a pünkösdi számot a maga idejében, de a kiadóbácsit megnyugtattam, hogy ezután minden unokám rendesen fogja kapni az újságot. A „Jó szívű János” című történeted még nem olvashattam, mert rengeteg sok kéziratot és levelet kell olvasnom, de légy csak türellemmel, mert sor kerül erre is. — Latzina Berta, Szamosújvár. Leveled elintézés végett továbbítottam a kiadóbácsinak, aki azóta bizonytalán el is intézte. — Kovács Piroksa, Hari. Továbbítottam a te leveledet is. Remélem, a nyáron gyakrabban írsz, nemkülönben János és Kató testvéred is. — Csaszlava Imre és Jenő, Vulkán. Ha nem csalódom, most találkozom először a neveltekkel s mindjárt meg ke-l dicsérem szép és gondos írásotokat. Legközelebb levelet várok tőletek. Béli Lajos, Arad. Derék fiu vagy te, öröme lehet benned szüleidnek, mert nemcsak szorgalmasan tanulsz de még egy fiut is tanítasz, aki, amint írod, elég jól halad a te tanításod nyomán. Igen helyesen teszed, hogy a Cimbora-ban levő verseket külön füzetbe lemásolod, hogy ezzel is gyakorold magadát a helyesírásban. Hogy a kiadóbácsit megkapta-e a 105 lelt, azt én nem tudhatom, de ha nem kapta volna, bizonyára értesít. — Kovács Irmus, Szigetfalu. Szép fürdőhely lehet az a Buziás, s

SIR A GYERMEKNE?

Miért nem
HASZNÁL

HÖFER gyermek-
hintőport és

HÖFER gyermekkrém? Lloyd 2331

le magad is igen szépen írod le. Ha hosszabb ideig maradsz ott, leírhatnád részletesebben s azzal mindjárt pályázhatnál is a most kihirdetett nyári beszámolóra és így lehetne reményed, hogy újra nyernél könyvet, mint ahogy nyertél a multkorai pályázaton. Örvendek, hogy oly nagyon tetszett a nyert könyv, a Senki Tamás története, azé a szegény kis Tamásé, aki úgy vágyódott anya után. Valóban, nem adhatsz elég hálát a jó Istennek, hogy neked vannak jó szüleid, akik téged nagyon szeretnek s viszont te is szereted őket. A vizsgád eredményével igen megvagyok elégedve, mert csupa tizes jegyet kapsz minden tárgyból, ami most tiszta kitűnő bizonyítványt jelent. Pedig még a konfirmálásra is készülődöd kellett, de amin látom, nem hiába tanultál, mert kapsz is annyi ajándékot, hogy alig győződ felsorolni. Ha részt veszek unokáim bánatában, mondanom se kell, hogy részt veszek sokszorosan megérdemelt örömeiben is. — Rudali Miklós, Temesvár. Remélem, már megszűnt a nyugtalanságod s megkaptad a hiányzó számokat, és remélem azt is, hogy nem fogsz megfélekedni a nyári vakáció beszámolójáról. Ha szüleid Budapestre is elvisznek, akkor bizonyára lesz bőven irnivalód. Szívvel kívánom, hogy édesapád, aki Marienbadban keres gyógyulást a betegségre, ott azt meg is találja s friss és jó egészségben térjen vissza. — Oss József, Kolozsvár. Leveledet továbbítottam a kiadóbácsinak, s remélem, pontosan kapod az ujságot az újonnan bejelentett címre. Friedmann Sándor, Kolozsvár. Azért nem tudsz szépen írni, mert tanulnod kell, Ezt tudomásul veszem, de már itt a vakáció nem kell tanulnod, bár nem fölösleges, hogy a játék mellett közbe-közbe tanulgass is, s minden esetre lesz időd arra is, hogy szépen írj. Tanácsolom is neked, hogy lassan és gondosan írj s majd meglátod, úgy megszépül az írásod, hogy nemcsak te magad fogsz gyönyörködni benne, de gyönyörködni fog nagyapó is. — Ferenczy Tibi, Tamási. (Csehszlovákia.) Igen érdekes a ti nyári programotok s tanácsotom, hogy mindenütt, ahol járlok, nézz és figyelj jól meg mindent, aztán írd le szépen, gondosan a látottakat és tapasztaltakat s végy részt a mostanában kihirdetett pályázatban. Különösen érdekel engem s érdekelni fogja olvasótársaidat is, hogy mennyire haladsz az asztalos mesterségben. Az édesanyád-nak, úgy emlékszem, egy emlékszem, budapesti tartózkodásom alatt irtam az üzenetekben jelzett levelet s nem lehetetlen, hogy azért nem kapta meg leveletem, mert Gömörmegyében is van a ti falutokhoz hasonló nevű falu. Tolmácsold kedves szüleidnek viszont üdvözetemet. — Guttmann József, Mezőtelegd. Eddig bizonytalán megkaptad a 23, 24 és 25 számot és az okát is tudod, hogy miért nem kaptad még meg idejében. — Rottenberg Margit, Érszakácsi. Jó stílusgyakorlat a „Visszaemlékezés a multra” című dolgozat, de még nem ulti meg a Cimbora mértékét s tartalmánál fogva nem is való gyermekujságba. Ha majd közelebbről megismerkedel a Cimbora-val, akkor megfogod látni, hogy miről lehet írni a Cimbora-ba és miről nem. A Dsida Jenő versei méltán tetszenek oly nagyon, mert ő valóban Isten adta költő, akiben nekem nagy az én örömem. — Göttler Géza, BÉL. A késedelemnek a posta és mindig a posta az oka, mert nagyapó éppen a postára való tekintettel két-három

héttel előbbre beküldi a nyomdának minden szám kéziratát. Reméljük a legjobbat: megjavult a pósta is. — Halmi István és József, Érszakácsi. Sok, tulságosan sokféle dolgot irtok egyszerre, közülük kettő folytatásos. Helyesebb volna, ha egyszerre csak egy dologgal foglalkoznátok s akkor ez az egy sokkal jobban sikerülne. A németből fordított vers, mint fordítás elég jó, de eredetiben sem lehet valami kiváló. A románból fordított történet már sokkal jobb, ezt, ha ráérek, némi simitással, közölni is fogom. — Wild Frigyes, Vulkán. Intézkedtem, hogy az ujságot ezentúl ne Wild Ferenc kőműves címére, hanem a te címre küldjék: Wild Frigyes főgimn. III. oszt. tanuló Vulkán, Str. Florilor No 7. Azt igen helyesen teszed, ha a nyári beszámoló pályázatában részt veszel. Azt hiszem, hogy magáról Vulkánról is igen érdekes dolgokat írhatnál.

Adomák.

Az iskolában.

Tanár: Halmi, mondjon egy maró anyagot.

Halmi: Kénsav.

Tanár: Jó. Mondjon egyet, Kiss.

Kiss: Sósav.

Tanár: Helyes. Schwarcz?

Schwarcz: Veszett kutya!

Etcetera.

— Apus! Miért kell a képeket hátul lera gasztani? kérdi a négyéves Lotti.

— Azért, hogy bogár ne menjen bele. Poloska, kopogó bogár, etcetera . . .

— Poloskát meg kopogó bogarat már lát-tam, de hogy az etcetera milyen, azt igazán nem tudom.

Kiadó bácsi postája belföldi előfizetőihez.

Balogh Pál és Zoltán, Bánfnyunyad. (Huedin) Előfizetési díjuk f. évi november hó 1-ig ki van egyenlítve, miért küldik mégis vissza a lapot. Vagy talán a posta tévedésből irányította vissza. Ha igen, írják meg a legpontosabb címküket (utca, házszám) hogy ez máskor ne fordulhasson elő. — Gödri Ernő, Cluj. Előfizetési díja július 1-én járt le. — Szabó Ili. Elek nagyapóhoz irt levelében kérte, hogy a Cimbora-t ezentúl Szépvizre küldjék. Irja meg előző lakóhelyét, mert addig nem tudjuk kívánságát teljesíteni. Közölje egyúttal Szépviz román nevét és hogy melyik vármegyében van.

A v a l ó d i
Schicht „Szarvas” védjegyű szappan

kiméli értékes fehérneműjét.